

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2022 m. rugsėjo 15 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė), Egidijos Tamošūnienės ir Dalios Vasarienės,

susipažinusi su 2022 m. rugsėjo 7 d. paduotu atsakovės G. M. kasaciniu skundu dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. birželio 7 d. nutarties peržiūrėjimo ir prašymais atidėti žyminio mokesčio mokėjimą, sustabdyti skundžiamos teismo nutarties vykdymą,

nustatė:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. birželio 7 d. nutartimi paliko nepakeistą Kauno apygardos teismo 2021 m. liepos 5 d. sprendimą, kuriuo priteista iš atsakovės ieškovei BUAB „Korsevita“ (ieškovės teisių perėmėjas – V. A) 25 205,96 Eur žalos atlyginimo ir 5 proc. metinių procesinių palūkanų.

Kasaciniu skundu atsakovė G. M. prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. birželio 7 d. nutartį ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui.

Atsakovės kasacinis skundas grindžiamas pagrindais, remiantis CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punktu – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimas, turintis esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, įteigiant šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat remiantis CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punktu – skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų (CPK 346 straipsnio 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Be to, CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, kad kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet ypatingais teisės klausimais, siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliama teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui ir taikymui. Taigi kasacinis skundas gali būti priimtas tik tuo atveju, įteigiant jame nurodytas bent vienas kasacijos pagrindas, numatytas CPK 346 straipsnyje, bei nurodyti išsamūs teisiniai argumentai, patvirtinantys nurodyto kasacijos pagrindo buvimą (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialinės ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuotai pagrįsti, kad teisės pažeidimas yra toks svarbus, kad turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, o taip pat, kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą byloje, kuri faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuotai pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskūstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Atsakovės G. M. kasaciniame skunde išdėstyti tokie argumentai:

1. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodymų vertinimą. Teismas turėjo sustabdyti civilinę bylą (CPK 163 straipsnio 1 dalies 3, 4 punktai). Kasacinio teismo praktikoje dėl CPK 163 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatų aiškinimo pasisakyta, kad šiuo pagrindu galima sustabdyti civilinę bylą tik tada, kai nagrinėjamos bylos yra susijusios taip, kad kitoje byloje nustatyti faktai turės įrodomąją, prejudicinę ar privalomąją galią sustabdomai bylai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. spalio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-424/2012). Taigi, nurodytoje kasacinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, kad tuo atveju, įteigiant dėl ikiteisminio tyrimo nustatytinų aplinkybių bent dalies civilinės bylos nagrinėjimui reikšmingų įrodymų nėra galimybės gauti civilinio proceso tvarka, tai sudaro pagrindą sustabdyti civilinę bylą iki bus užbaigtas ikiteisminis tyrimas. Nagrinėjamu atveju susiklostė būtent tokia situacija, kadangi buvo svarbu iširti įmonės galimai padarytos žalos kilmę, subjektus, jų kaltę. Atsakovė teikdama apeliacinį skundą prašė stabdyti bylos nagrinėjimą dėl vykstančio ikiteisminio tyrimo tuo pagrindu, jog Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos 2020 m. balandžio 10 d. specialisto išvadoje nustatytos aplinkybės neatitiko aplinkybių, kurias nustatė pirmosios instancijos teismas. Nustatyti, ar ieškovės BUAB „Korsevita“ tuometis vadovas L. Ž. faktiškai atlikdamas vadovo funkcijas, atliko neteisėtus veiksmus, pasisavindamas įmonės turtą ir klastodamas dokumentus, kitaip nei atliekant ikiteisminį tyrimą, nustatyti nebuvo galimybės. Šie duomenys buvo itin svarbūs nagrinėjant civilinę bylą dėl įmonei galimai padarytos žalos atlyginimo, kadangi nustačius L. Ž. kaltę pasisavinant didelės vertės įmonės turtą žalos atlyginimas iš G. M. negalėtų būti priteistas.
2. Teismai, vertindami įrodymus, remiasi įrodymų pakankamumo taisykle. Išvada dėl konkrečios faktinės aplinkybės egzistavimo daroma pagal vidinį teismo įsitikinimą, grindžiamą visapusišku ir objektyviu visų reikšmingų bylos aplinkybių išnagrinėjimu (CPK 185 straipsnio 1 dalis; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-206/2010; 2010 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-155/2010; 2009 m. lapkričio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-526/2009; kt.). Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad žala įmonei gali būti padaryta dėl turto, kuris buvo įmonės vadovo žinioje, netekimo (CK 6.249 straipsnio 1 dalis), tačiau šis faktas turi būti patvirtinamas įrodymais, kad turtas įmonėje buvo, bet jo neliko. Įmonės turtas yra apskaitomas pagal apskaitos dokumentus, todėl turto turėjimas ir netekimas gali būti įrodinėjamas apskaitos dokumentais, kuriais turi būti patikimai patvirtinamas turto turėjimo faktas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-610/2013). Šiuo atveju teismams buvo pateikta pirminė ir patikslinta buhalterinės apskaitos dokumentacija. Pagal pirminius dokumentus, įmonės turtas buvo 61 038 Eur, o mokėtinos sumos – 161 613 Eur. Pagal patikslintą dokumentaciją įmonės turtas sumažėjo iki 6005 Eur, mokėtinos sumos sumažėjo iki 110 743 Eur. Teismas nesiaiškino, kodėl pagal patikslintą dokumentaciją įmonės turtas ženkliai sumažėjo, nors 6005 Eur įmonės turtas nustatytas ir FNTT išvadoje, kurios pirmosios instancijos teismas nevertino, tuo tarpu apeliacinis teismas dėl FNTT išvados tik pasisakė, kad ja vadovautis netikslinga, kadangi išvadoje nevertintas atsakovės kaip vadovės padarytos žalos faktas ir dydis. Svarbi aplinkybė yra tai, kad FNTT atliekamuose ikiteisminiame tyrime buvo pateikti pirminiai apskaitos dokumentai, jie buvo įvertinti, ir jų pagrindu buvo pateikta specialisto išvada.

3. Ieškovė, įrodinėdama žalos dydį, privalėjo remtis pirminiais buhalterinės apskaitos dokumentais, o ne įmonės balansu. Teismai nepagrįstai vertino ne patikslintą, o pirminį balansą, dėl to klaidingai nurodė, kad atsakovė nepateikė duomenų, kuriais remiantis buvo sudarytas patikslintas įmonės balansas. Dėl įmonės balanso kaip įrodinėjimo priemonės žalos faktui ir dydžiui nustatyti kasacinis teismas ne kartą yra išaiškinęs, kad įmonės patvirtintame balanse esantys duomenys gali būti tinkama ir leistina įrodinėjimo priemonė žalos dydžiui ir faktui įrodyti ([CPK 177 straipsnis](#)), tačiau, vertinant jame esančius duomenis, reikia vadovautis įrodymų visumos taisykle – patvirtinto balanso finansiniai rodikliai turi būti vertinami kartu su kitais įrodymais (Šiuo atveju – kartu su FNTT išvada) ir iš jų visumos turi būti sprendžiama, ar pasirašytame balanse esantys duomenys patvirtina įmonei padarytos žalos faktą ir jos dydį ([CPK 185 straipsnis](#)). Vertinant balanso, kaip atskiros įrodinėjimo priemonės, duomenis, jų išsamumą, detalumą bei tikslumą ir darant išvadą dėl šių duomenų patikimumo, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad tai yra finansinio pobūdžio duomenys, atspindintys apskaitoje naudojamą įmonės turto vertę, kuri ne visada atspindi turto rinkos vertę, paprastai naudojamą žalos dydžiui nustatyti; kad tai yra subendrinti daugelio objektų verčių duomenys; kad jie yra išvestiniai iš kitų dokumentų (inventorizacijos aktų, ūkinių operacijų dokumentų ir kt.) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. vasario 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-14/2013](#); 2015 m. kovo 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-166-421/2015](#); 2015 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-349-415/2015](#)).
4. Vien atsakovės pareigos pagal Įmonių bankroto įstatymo 10 straipsnio 4 dalies 6 punktą nevykdymas nerodo, jog atlikti neteisėti veiksmai (neveikimas) dėl turto netekimo ir dėl ginčo turto neperdavimo bankrutuojančios įmonės administratoriui. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra konstatavęs, kad jeigu byloje sprendžiama dėl vadovų įmonei padarytos žalos, atsiradusios jiems netinkamai tvarkant įmonės turtą, turi būti nustatomas šios žalos faktas ir dydis. Pagal [CK 6.249 straipsnio](#) 1 dalį žala gali būti padaryta turto netekimu, tačiau tam, kad būtų galima spręsti apie atsakovo veiksmų (neveikimo) neteisėtumą, pirmiausia turi būti nustatyta, kad administratoriaus nurodytas turtas bendrovėje buvo. Šis faktas turi būti patvirtinamas įrodymais ir tik esant neginčijamų duomenų apie tokio turto buvimą, galima spręsti, kad atsakovei kilo pareiga šį turtą perduoti bankroto administratoriui. Įmonės patvirtintame balanse esantys duomenys gali būti tinkama ir leistina įrodinėjimo priemonė žalos dydžiui ir faktui įrodyti, tačiau vertinant jame esančius duomenis būtina vadovautis įrodymų visumos taisykle – patvirtinto balanso finansiniai rodikliai turi būti vertinami kartu su kitais įrodymais ir iš jų visumos turi būti sprendžiama, ar balanse esantys duomenys patvirtina įmonei padarytos žalos faktą ir jos dydį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013-02-13 nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-14/2013](#)). Nagrinėjamu atveju byloje nustatyta, kad atsakovė stengėsi pateikti bankroto administratoriui turimus įmonės dokumentus, netgi iš savo lėšų sandėsi buhalterę, kuri parengtų patikslintus buhalterinės apskaitos dokumentus, tačiau kitų dokumentų atsakovė G. M. neperdavė dėl to, jog šiuos dokumentus elgdamsi teisėtai perdavė ikiteisminį tyrimą atliekančiai įstaigai, kadangi turėjo tokią pareigą.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliami tokių teisės klausimų, kurie atitiktų [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiami jame nurodomi kasacinio skundo pagrindai dėl nurodytų teisės normų pažeidimo. Kasacinio skundo argumentais apie nukrypimą nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos nepagrindžiamas nurodomos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos ryšys su skundžiama teismo nutartimi bei nepagrindžiama, kad bylą išnagrinėjęs teismas nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu [CPK 346 straipsnio](#) 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti ([CPK 350 straipsnio](#) 2 dalies 3, 4 punktai).

Kasaciniame skunde nenurodyti ieškovo V. A. ir trečiojo asmens L. Ž. adresai ([CPK 111 straipsnio](#) 2 dalies 2 punktas).

Kadangi kasacinį skundą atsisakoma priimti, tai nenagrinėjami prašymai atidėti žyminio mokesčio mokėjimą, sustabdyti skundžiamos teismo nutarties vykdymą.

Atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais ir 4 dalimi,

n u t a r i a :

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.
Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjos

Grażina Davidonienė

Egidija Tamošiūnienė

Dalia Vasarienė